

SAMENWERKEN IS NIETS VOOR RAADSLEDEN?!

Column

Jelle Hekman

“Raadsleden moeten opkomen voor de belangen van de inwoners van hun gemeente.”

“Raadsleden moeten zich profileren.”

“Raadsleden zijn geen bestuurders maar volksvertegenwoordigers.”

Zomaar enkele uitspraken over en van raadsleden. Maar hoe gaat het dan in de praktijk met de wenselijkheid en soms zelf (gedwongen) noodzaak van samenwerken met andere gemeenten? Kunnen raadsleden daarbij wel het verschil maken?

De meeste vormen van samenwerken tussen gemeenten hebben vorm gekregen in gemeenschappelijke regelingen. Daarbij is vaak sprake van gedwongen samenwerking zoals in GGD's en de Veiligheidsregio's, maar ook bij de Regionale Omgevingsdiensten. Daarnaast zijn er "vrijwillige" vormen van samenwerking op uitvoerende taken zoals de afvalverwijdering. In principe zijn gemeenten vrij om te kiezen met wie zij willen samenwerken, al is na de keuze tot samenwerken het beëindigen van de samenwerking meestal een crime en hoofdpijndossier. Tot slot zijn er inmiddels hybride tussenvormen waarbij

het rijk samenwerking "voorschrijft" zonder dat er een duidelijke wettelijke basis voor is, zoals de samenwerkingsverbanden binnen het sociaal domein en het gemeenschappelijk opstellen van een regionale energiestrategie.

Ooit was er een gemeentesecretaris die stelde dat gemeenschappelijke regelingen iets zijn van het college, daar hoefde de raad zich niet mee te bemoeien. Sommige wethouders vinden dat dit ook geldt voor andere vormen van samenwerking, zoals de regionale energiestrategie. Het enige dat de raad dan moet doen, omdat er nu eenmaal een raadsbesluit nodig is, is "tekenen bij het kruisje".

Raadsleden die hun taak serieus nemen, komen daartegen in verzet en eisen dat de raad ook bij de kaderstelling betrokken wordt. Een aantal colleges, of regionale samenwerkingsverbanden probeert daar invulling aan te geven. Helaas met erg weinig succes. Daarbij gaat het enerzijds om de complexiteit en de abstractheid van het beleid, maar ook om het gebrek aan interesse bij de raadsleden. Bovendien is het een onmogelijke opgave voor raadsleden om samen met collega's van andere gemeenten een gezamenlijk standpunt te bepalen dat afwijkt van het voorstel van de colleges. Het ontbreekt de raadsleden aan tijd en beleidskracht om dit te formuleren en ervoor te lobbyen.

Dat brengt mij tot de stelling dat raadsleden zich het beste kunnen richten op de aspecten die ideologisch (vóór windenergie of tegen afkoppelen aardgas) of lokaal (waar wel of niet zonnevelden) belangrijk zijn. Dus niet proberen alle onderdelen van het beleid te doorgronden, maar de details overlaten aan het college. Dat komt dicht in de buurt van: samenwerken overlaten aan het college. Maar raadsleden kunnen wel het verschil maken door een motie in te dienen, waarin gepleit wordt voor kernenergie en dan ook nog een meerderheid verwerven. Lokaal wordt het verschil daardoor duidelijk, maar of het regionaal ook zoden aan de dijk zet, blijft natuurlijk de vraag. Daarnaast moet een raad ook durven besluiten om niet te tekenen bij het kruisje als er grote bezwaren op hoofdpunten zijn en men weet dat deze bezwaren in de regio onvoldoende serieus worden genomen.